

Oslo 31.01.2018

Isaac Norge hørings svar og innspill til endringer i Barnehageloven av 17.juni 2005 nr.64.

Isaac Norge sitt hørings svar berører punkt 2.2.1. Barnehageloven, punkt 3 Barnehagetilbud ved behov for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK), punkt 5 merknader til lovforslagene til ny §19j og punkt 7 lovforslag § 19j skal lyde.

Først og fremst berømmer vi departementet for gjennom forslag til endringer i Barnehageloven av 17.juni 2005 nr.64 som sørger for en presisering av ASK rettigheter, for barn under opplæringspliktig alder. Høringsnotatet viser at departementet har fokus på ASK og betydningen av tidlig innsats for språk – og kommunikasjonsutvikling hos barn under opplæringspliktig alder, med et ASK behov. Dette kommer tydelig fram i høringsnotatets, pkt. 3.1 «Bakgrunn for forslaget». Isaac Norge ser også positiv utvikling på flere andre arenaer, gjennom departementets siste oppdragsbrev til Statped, ørmerkede ressursstillinger til ASK området og organisering av et eget kompetanseområde for ASK. Dette er veldig bra og viktig for ASK brukere.

ISAAC Norge jobber kontinuerlig for å styrke individbaserte rettigheter til alle mennesker med et ASK behov, uansett alder og arena. Vi mener at *ethvert menneske sin rett til å bli forstått og å kunne kommunisere er en grunnleggende individbasert menneskerettighet*, og tydelige lovfestede rettigheter er nødvendig for å sikre tilgang til ASK og ASK opplæring for den enkelte. Vi ønsker endringsforslaget til § 19j velkomment, men med noen justeringer vi mener vil kunne bidra til en ytterligere tydeliggjøring av retten til ASK. Våre innspill til endringer er i tråd med barnehagelovens §19h *Retten til tegnspråkopplæring*.

Våre begrunnelser og merknader for forslag til enkelte endringer i §19 j følger nedenfor.

§ 19 j Barn med behov for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK)

Barn under opplæringspliktig alder som helt eller delvis mangler funksjonell tale og har behov for alternativ og supplerende kommunikasjon skal møtes med, få opplæring i og få bruke egnede kommunikasjonsformer og kommunikasjonsmidler for å fremme den kommunikative og språklige utviklingen. Retten skal omfatte tilbud om foreldrerådgivning.

Før kommunen fatter vedtak om alternativ og supplerende kommunikasjon, skal det utarbeides en sakkyndig vurdering av den pedagogisk-psykologiske tjenesten. Retten gjelder uavhengig av om barnet går i barnehage.

Før det blir utarbeidet en sakkyndig vurdering og fattet vedtak om alternativ og supplerende kommunikasjon, skal det innhentes samtykke fra barnets foreldre. Foreldrene har rett til å gjøre seg kjent med innholdet i den sakkyndige vurderingen og til å uttale seg før det fattes vedtak.

Tilbudet om alternativ og supplerende kommunikasjon skal så langt som mulig utformes i samarbeid med barnets foreldre, og det skal legges stor vekt på deres syn.

Spesialpedagogisk hjelp etter § 19 a inkluderer nødvendig opplæring i bruk av alternativ og supplerende kommunikasjon.

Begrunnelse og merknader for foreslått lovforslag til ny §19j.

I tillegg til at barn i barnehage sikres ASK-rettigheter gjennom foreslått lovendring ønsker Isaac Norge at denne rettigheten skal gjøres gjeldende for alle barna dette berører, uavhengig om barnet går i barnehage eller ikke.

Våre forslag til endringer er rettet mot å inkludere alle barn under opplæringspliktig alder som av ulike årsaker ikke går i barnehage, men som likevel har et ASK behov. Dette kan være barn som av ulike grunner (ofte helse) ikke kan oppholde seg i barnehage, men som oppholder seg hjemme eller i helseinstitusjon. I noen tilfeller kan dette også være barn i bolig/institusjon. Dette er ofte svært sårbare barn og vi mener at alle barn under opplæringspliktig alder skal ha den samme rettigheten til ASK som barn i barnehage har. Barna må fanges opp tidlig for å sikre en best mulig kommunikasjons- og språkutvikling, i tråd med tidlig innsats og tidlig intervensjon. Dette er i tråd med barnets rett til språk/kommunikasjon gjennom FN-konvensjonen om barns rettigheter (barnekonvensjonen), som departementet selv viser til i høringsnotatets pkt. 3.2.

Isaac Norge ser behovet for å presisere en selvstendig ASK rettighet – på lik linje med Opplæringslovens ASK-rettigheter, og også sett i sammenheng med retten til tegnspråk. FN-konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne artikkel 3 hjemler også "rett til fritt å gi uttrykk for sine synspunkter og har krav på hjelp tilpasset deres nedsatte funksjonsevne og alder for å kunne utøve denne rettigheten." Retten til spesialpedagogiske tiltak er allerede sikret, mens selvstendige ASK-rettigheter ikke er hensyntatt i forslaget til lovendring. Med innspill til endring av §19 er formålet å sikre tidlig innsats for tilegnelse av kommunikative og språklige ferdigheter med *egnede* kommunikasjonsformer, midler og formater. Herunder også teknologiske hjelpemidler. På bakgrunn av dette trenger barn som har behov for ASK en sakkyndig vurdering som *særskilt vurderer barnets ASK behov*.

Barn som trenger ASK må inngå i et språklæringsmiljø for å ha mulighet til å ta i bruk språk/kommunikasjon og *barna trenger opplæring i ASK*. Det er derfor viktig at foreldre og andre tett på barnet kan bruke de kommunikasjonsformene som barnet skal lære å bruke. Barn under opplæringspliktig alder som har behov for ASK-hjelpemidler har rett til utprøving, tilpasning og utlån av nødvendige kommunikasjons-hjelpemidler jfr. Folketrygdloven §10-7. Barna trenger opplæring i bruk av ASK-hjelpemidlene. Forelderådgivning og opplæring er avgjørende for tidlig innsats rettet mot barn som trenger ASK. *Rettigheter til forelderådgivning og opplæring foreslås lovfestet på lik linje med rettigheter til tegnspråkopplæring i eksisterende lovgivning.*

Isaac Norge har gjennom tidligere arbeid med Opplæringsloven samarbeidet med Udir og departementet om direkte innspill til videre bearbeiding av lovttekst, og håper derfor at ISAAC Norge får mulighet til dialog og samarbeid i den viktige prosessen om utforming av selve lovtteksten. Vi har valgt å ikke komme med innspill til endringer i Rammeplan for Barnehager nå, men kommer tilbake til dette etter at lovforslaget er behandlet og vedtatt.

Isaac Norge hører gjerne fra dere og dersom vi kan være til videre hjelp i prosessen stiller vi oss gjerne til disposisjon for dette.

Se eget vedlegg vedrørende kompetanse

For Isaac Norge

Synnøve Flatebø Hoelseth
Synnøve Flatebø Hoelseth,
Leder ISAAC Norge

Nina Angellsen-Storvik
Styremedlem ISAAC Norge

Oslo 31. januar 2018

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119.Dep
0032 Oslo

Kompetansekrav til personell som arbeider med barn under opplæringspliktig alder med behov for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK)

For å sikre at barn under opplæringspliktig alder med behov for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) får et stimulerende språkmiljø i samsvar med barnehageloven og rammeplan for barnehager, er det viktig at personell som arbeider med barna oppfyller bestemte kompetansekrav. Denne kompetansen må komme i tillegg til kompetanse som barnehagelærer.

Personell som skal jobbe med barn under opplæringspliktig alder med behov for ASK må ha:

1. God kunnskap og forståelse for språkutvikling.
2. God kjennskap til ASK- former og kommunikasjonsmidler.
3. God kunnskap og forståelse for tilrettelegging og stimulering for å fremme kommunikativ og språklig utvikling.
4. God kunnskap og forståelse for lokalt å kunne tilrettelegge og tilpasse miljøet slik at barnet med behov for ASK får reel mulighet til deltagelse og utvikling.
5. God kunnskap og forståelse for teknologi og tilrettelegging på digitale kommunikasjons hjelpemidler.

Personell som skal gi råd og veiledning til foreldre med barn under opplæringspliktig alder med behov for ASK må ha:

1. God kunnskap og forståelse for språkutvikling.
2. God kjennskap til ASK- former og kommunikasjonsmidler.
3. God kunnskap og forståelse for tilrettelegging og stimulering for å fremme kommunikativ og språklig utvikling.
4. God kunnskap og forståelse for lokalt å kunne tilrettelegge og tilpasse miljøet slik at barnet med behov for ASK får reel mulighet til deltagelse og utvikling.
5. God kunnskap og forståelse for teknologi og tilrettelegging på digitale kommunikasjons hjelpemidler.
6. God rådgivingskompetanse.

Kompetanse i ASK vil si at personellet er i stand til å gjøre miljøet *kommunikativt tilgjengelig* for barn under opplæringspliktig alder som trenger ASK. Det vil si at personellet kjenner til de vanligste alternative språkssystemene, kan legge til rette for barnets språklige og kunnskapsmessige utvikling i og med den alternative språkformen barnet bruker, er i stand til raskt å sette seg inn i en ny språkform dersom barnet bruker den eller trenger å bruke den, og er i stand til å legge miljøet til rette slik at barnet blir en aktiv deltaker.

Det er viktig å skille kravene til spesialpedagogisk kompetanse fra kompetansekravene som knyttes til å tilrettelegge miljøet i og med ASK. En del barn utløser behov for begge kompetanser, men alle barn med behov for ASK utløser behov for god kompetanse på ASK hos personellet.

I Norge tilbys i dag ett betalingsstudie i alternativ og supplerende kommunikasjon. ASK-studiet ved Høgskolen i Sørøst-Norge <https://www.usn.no/studier/finn-studier/larer-lektor-og-pedagogikk/alternativ-og-supplerende-kommunikasjon-modul-1/> gir en innføring i alternative måter å kommunisere på for mennesker med behov for ASK som følge av at de helt eller delvis mangler tale. Studiet består av to moduler på 30 studiepoeng hver. ASK-studiet kan ivareta kravet om god kjennskap til ASK, men vil alene ikke være tilstrekkelig for å oppfylle kravet om god kompetanse i didaktisk / metodisk tilrettelegging av opplæringen i og med alternativ og supplerende kommunikasjon.

ISAAC Norge mener at krav til kompetanse på dette området må føre med seg at det blir utviklet utdanningstilbud på ASK-området som er gratis og som kvalifiserer personell til å gi barn med behov for ASK et godt utdanningstilbud.

Med vennlig hilsen

Synnøve Flatebø Hoelseth

Synnøve Flatebø Hoelseth

Leder ISAAC Norge

Tlf. 41 21 67 31

e-post: synnove.hoelseth@osloskolen.no